

PE 4584/14. 1948

Únor — historický mezník vývoje našich národů

Třicáté výročí slavného vítězství dělnické třídy a všeho pokrokového pracujícího lidu oslavujeme v podmínkách, které potvrzují rozhodující historický význam a hluboký společenský obsah socialistické revoluce v naší zemi.

Únorové vítězství, inspirované Říjnem a opírající se o zkušenost a podporu socialistické výstavby v SSSR, se stalo důkazem vyspělosti naší komunistické strany, dělnické třídy a všech pokrokových pracujících. Ukázalo, jak se naše komunistická strana dovedla poučit z třídních zápasů dvacátých a třicátých let, jak její revoluční akceschopnost a nezměrná odhodlanost nejen nebyla fašistickým násilím zlomena, ale naopak zvýšena.

Klement Gottwald na svém vystoupení na zasedání ÚV KSČ v listopadu 1948 řekl: „Přineslo svoje ovoce oněch 28 let trpké školy, kterou jsme prodělali od dvacátého roku, ten celkový vývoj, který jsme nastoupili po prosincové porážce roku 1920 s vytvořením komunistické strany a osvojováním si marxismu-leninismu. Přinesla ovoce celá ta ulice perzekucí, ponižování, boj proti Mnichovu, proti okupaci, až po slavný květen 1945 — všechno to, jak jsme tvořili, konali, organizovali a vedli stranu.

Mnoho z těch starých soudruhů, kteří prošli tvrdou školou bojů i dočasných porážek, může si dnes se zadostiučiněním říci: „Nedělali jsme marnou práci“. Bez této práce, bez takto vykované strany by nebylo vítězství Února“.

Únor, ona „gottwaldovská realizace“ idejí Marxe, Engelse a především pak V. I. Lenina, jeho pronikavé principiální poznávací i revolučně praktické činnosti, nepředstavuje žádnou dějinnou nahodilost, ale je zákonitým výsledkem historické revoluční praxe dělnické třídy a jejího předvoje komunistické strany. Připomeňme si opět slova ze skvělé Gottwaldovy analýzy únorových událostí tak, jak je vyjádřil ve svém vystoupení na výše citovaném zasedání ÚV KSČ, když řekl, že „... se v Únoru ukázala veliká politická zralost dělnické třídy Československa. My jsme velmi dobře věděli, že dělníci mohli být a měli právo být a také byli s mnohými věcmi nespokojeni a že by se také mohli nachytat na různé reakční fašistické demagogie a že bylo také teoreticky možné, že za mísu čochovice prodají své prvenství. Těžkosti, se kterými právě komunisté v různých západních zemích zápasí — tak tomu bylo také u nás před válkou — vyplývají z politické zaostalosti, která vede k tomu, že většina dělníků někdy nechápe svůj nejvlastnější třídní zájem. S něčím podobným také reakce v Únoru počítala. My, soudruzi a soudružky, musíme vzdát našim dělníkům všechnu čest, že oni ve velké státnické zkoušce obstáli stejně dobře jako naše strana. My jsme v Únoru dělníkům řekli, že jde o všechno, že je nebezpečí, že jim budou brát znárodnění, že se znovu vrátí kapitalisté, že se znovu má navrátit předmnichovský systém. Dělníci to pochopili. Oni sice na mnohé nadávají, ale když měli pocit, že jim někdo sahá na závody, na znárodnění, na národní výbory, na jejich politická práva a jejich politickou moc, jako jeden muž řekli: „Ruce pryč!“ V tom je ona velká politická vyspělost dělnické třídy — vidět to veliké, to nejdůležitější, co mnohdy v denním shonu zaniká.“

03426/80

60

Je poučné nejen si připomenout slova hodnotící slavné únorové dny, ale je nutné neustále objevovat jejich hluboký obsah, jejich trvalý odkaz, jejich stálý společenský význam. Politika komunistické strany se opírala o vědeckou analýzu hospodářské a třídní struktury naší společnosti, svůj konkrétní politický program nezakládala na spekulacích, pletichách a politickém manévrování, ale na jasných, historicky oprávněných a spravedlivých cílech.

Opět si připomeňme v této souvislosti Gottwaldova slova, která pronesl na Sjezdu národní kultury v dubnu 1948, slova, které jsou poučná z mnoha hledisek: „V devadesátých letech minulého století, v samých prapočátcích socialistického marxistického hnutí v Rusku, svádí Lenin veliký boj proti takzvaným ekonomistům, kteří podceňovali úlohu ideologie v socialistickém hnutí, domnívajíce se, že socialistická ideologie vznikne sama z živelného dělnického hnutí. Lenin ukazoval, že tento názor je zhoubný, že socialistická ideologie vzniká nikoli z živelného hnutí, nýbrž z vědy, jejímž nositelem je revoluční inteligence. Ukazoval, že jedině spojením těchto dvou sil, socialistické teorie a dělnického hnutí, vzniká skutečně socialistická marxistická strana, že jedině tehdy se stává socialistická myšlenka mocnou materiální silou“.

A takovou silou se stala naše komunistická strana, sjednocující dělnické hnutí s principy vědeckého komunismu v nejkrystaličtější podobě právě únorových dnů.

Bohatost odkazu, který v našich dějinách představuje Únor, je daleko širší, než můžeme na tomto místě obsáhnout. Avšak připomenutím těchto úryvků je velmi pádně dokumentováno, jaký zásadní význam má Únor a trvalé zhodnocování jeho odkazu nejen pro společenskou praxi socialistické výstavby, ale i pro vědecké řešení stěžejních sociálně ekonomických a sociálně politických témat marxisticko-leninského poznání i v současnosti.

Proto je Únor stálým zdrojem revolučních zkušeností, proto je soubor společensko-politických událostí jej naplňujících nestárnoucím tématem i našich společenských věd. Samotný historický obsah Února i uskutečňování jeho myšlenek v podmínkách socialistické výstavby v naší zemi se zákonitě staly součástí dalšího rozvoje mezinárodní socialistické revoluční praxe a marxisticko-leninské ideologie.

Na IV. krajské konferenci KSČ v Praze v březnu 1948 řekl v této souvislosti Klement Gottwald: „Československo bylo uznáváno jakožto země s vyvinutým průmyslem, západnická země, země se starou demokratickou tradicí. A teď v této zemi dochází k takovému rozhodnému vítězství lidově demokratického řádu. Tento fakt, že právě u nás, v zemi takové hospodářské a sociální struktury, došlo k porážce reakce, nelze nijak podceňovat ze stanoviska vlivu našich událostí na pracující lid na Západě.“

Takže zuřivá reakce, zuřivý ohlas, který mají naše události mezi zahraniční reakcí, ukazují znovu, jaký významný čin naše dělnická třída, náš pracující lid v Únoru vykonal“.

Víme, že cesta socialistické výstavby, započatá Únorem, nebyla bez obtíží, bez chyb. Rozhodující však byly úspěchy, kterých jsme v bohatých třiceti letech dosáhli. Víme, že ani situace v mezinárodním komunistickém a dělnickém hnutí není bez problémů. Zažili jsme krizová léta roku 1968, namířená proti odkazu Února. Byli jsme však svědky dubna 1969, nástupu nového stranického vedení, které vrátilo cíle Února do aktivní tvorby našich současných dějin. Víme o snahách hluboce zneužívat právě našich revolučních zápasů, naší historické zkušenosti k rozkolům v mezinárodním komunistickém a dělnickém hnutí. Ale i tuto skutečnost můžeme hodnotit právě na základě svých zkušeností, které přinesl Únor 1948 a které znovu rozvinul duben 1969.

Je proto nejvyšší povinností naší společenské vědy a v jejím rámci i marxisticko-leninské sociologie aktualizovat a zhodnocovat ve vědecké práci bohatý dějinný odkaz Února pro další výstavbu rozvinuté socialistické společnosti v naší zemi, pro další rozvoj mezinárodního komunistického a dělnického hnutí a jeho revoluční vědecké ideologie.

Redakce Sociologického časopisu